

Kommuneplanens samfunnsdel: Planprogram

Kommuneplanen er kommunens viktigste styringsinstrument, og skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Planen danner også grunnlaget for kommunens øvrige planverk. Kommuneplanen består av en samfunnsdel, og en arealdel. Tidsperspektivet er 12 år.

1. Innledning: Hva er et planprogram

Planprogrammet er en «plan for planleggingen»

Kommunestyret vedtok i juni 2018 en revidert planstrategi for Berlevåg kommune. Planstrategien sier hvilke kommunale planer som skal utarbeides, eller rulleres, i kommunestyreperioden. Her ble det bestemt at arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skulle starte så snart som mulig.

For alle planer som har vesentlige virkninger for miljø og samfunn skal det utarbeides *planprogram*. Planprogrammet skal gjøre rede for følgende:

1. Formålet med planarbeidet
2. Planprosessen med frister og deltakere
3. Opplegg for medvirkning
4. Hvilke utviklingsalternativer som skal vurderes
5. Hvilke utredninger som skal gjennomføres i planarbeidet.

Forslag til planprogram legges ut til offentlig ettersyn samtidig som at kommunen varsler at planarbeidet starter opp. Høringsperioden er seks uker.

2. Formålet med planarbeidet

Planarbeidet skal bidra til å gi kommunen et bedre styringsverktøy

Kommuneplanen skal være et langsiktig styringsverktøy for kommunen. Dette kan vi få til ved å gjøre prioriteringene tydelige og å gjøre dem godt forankret i samfunnet som helhet. Det skaper forutsigbarhet for befolkning, næringsliv og kommunale sektorer.

Kommuneplanens samfunnsdel skal kobles sammen med kommunens økonomiplan. Det betyr at målene i samfunnsdelen skal brukes i økonomiplanen og i det enkelte årsbudsjett.

Prioriteringene i kommuneplanens samfunnsdel får betydning for bruken av arealene i kommunen. Samfunnsdelen er derfor grunnlaget for utarbeidelse av kommuneplanens arealdel. Dette arbeidet starter når samfunnsdelen er vedtatt.

2.1 Berlevåg i 2018

En beskrivelse av Berlevåg i dag

Hvis vi skal ha et mål for hvordan kommunen skal utvikle seg framover, må vi også se tilbake. Vi må vurdere hva som er årsaken, eller årsakene, til at vi står i dagens situasjon. Hvis vi har et klart bilde av

hvordan vi ønsker at samfunnet skal være i 2030, må vi tenke på hva som skal til, hvilke virkemidler vi kan bruke, for å nå dette målet.

2.1.1 Befolkning

Høsten 2018 har kommunen 980 innbyggere. Det er nesten 250 færre enn i 2000, og 65 færre enn i 2010. En ganske stor arbeidsinnvandring de siste årene har ikke klart å snu den negative utviklingen.

Kommunen har en stor gruppe mennesker som nærmer seg pensjonsalder, og etter hvert også større behov for kommunale tjenester. Samtidig er aldersgruppen i skolealder, altså de som skal ta over jobbene, svært liten. Det blir altså et gap mellom de som forsvinner ut av arbeidslivet, og de som skal rekrutteres inn i det.

2.1.2 Fiskeindustri

Berlevåg har i dag 3 fiskeindustribedrifter. Det landes årlig ca. 15-18.000 tonn sjømat i Berlevåg kommune, hovedsakelig torsk/hyse/sei samt kongekrabbe. Det gjøres betydelige investeringer i oppgradering og fornying av fiskemottakene. En av bedriftene driver i hovedsak med ferdigvareproduksjon (filet).

Det jobbes med etablering av et torskehotell samt mottak/produksjon i Kongsfjord.

2.1.3 Fiskefartøyer

Antall fiskefartøy har vært stabilt i Berlevåg kommune de siste årene. Det har blitt investert i nyere fartøy, og unge fiskere har kommet til. I Berlevåg er der også noen faste fiskere som har registrert sine båter i andre kommuner men drives i hovedsak med Berlevåg som sin hjemmebase.

2.1.4 Havnene

De siste årene er en rekke tiltak gjennomført med finansiering av Kystverket og Berlevåg Havn:

- Ny indre molo på vestre side av havna
- Miljømudring av indre havn
- Utdyping av indre havn (-7,2 meter)
- Ny liggehavn med flytebrygger, med dybde på -5,2 meter
- 375 løpemeter nye betongkaier
- Nytt flytebryggeanlegg med plass til ca. 40 mindre båter.
- Nytt bunkeranlegg i indre havn med kapasitetsøkning fra 50 m³ til 240m³

Etter utbyggingen har Berlevåg Havn ca. 850 løpemeter kai inklusive hurtigrutekaia. I tillegg kommer flytebryggene.

I Kongsfjord er flere av sjøbuene med kaier under restaurering. Det er planlagt etablering av torskehotell samt produksjon av fisk i Kongsfjord. Det foreligger planer om utfylling av områder samt etablering av ny molo og kaier.

2.1.5 Reiselivsnæringen

Reiseliv er fremdeles en liten næring i kommunen, men den er stabil og har høy kvalitet, som Berlevåg Pensjonat og Camping og Kongsfjord Gjestehus. Det er økt fokus på Varangerregionen som reisemål, spesielt for fuglekikkere. Dette drar også Berlevåg nytte av.

2.1.6 Annet næringsliv

Når man ser på folketallet er servicetilbudet for befolkningen generelt, det man gjerne kaller senterfunksjoner, ganske godt. Servicetilbudet for fiskeflåten holder høy kvalitet, men har manglet

bredde. Utvikling av havnene har skapt grunnlag for nye virksomheter som bl.a. skipselektronikk, bunkers og liggekaier.

Kommunen er en vindkraftkommune, med potensiale for betydelig utvikling. Det tenkes innovativt i forhold til nye typer næringer, bl.a. hydrogenproduksjon og virksomheter som kan etableres sammen med denne.

2.1.7 Kultur, og kultur som næring

Kommunen har alltid hatt et sterkt frivillig og offentlig kulturliv, som kino og bibliotek, Berlevåg Havnemuseum og Arctic Glasstudio. Dette bidrar mye til trivsel og samhold. Det har også kommet nyere aktører, som Kvitbrakkas venner og gjesteateliér.

2.1.8 Kommunal tjenesteyting

Kommunen har som mål å gi et fullverdig tjenestetilbud til befolkningen. Det er bygget ny skole, og ny svømmehall er under planlegging. Det er vanskelig å rekruttere riktig kompetanse til en del stillinger. Kommunens økonomi har vært relativt god, men framtidige utfordringer er økt lånegjeld på grunn av investeringer, og lavere rammeoverføringer på grunn av lavere folketall.

2.1.9 Fritid og friluftsliv

Fritid og friluftsliv er en svært viktig del av berlevågingens liv. Det er flere hytteområder, et stort skuterløypenett, turstier, samt fiske i fiskevann, sjø og Kongsfjordelva.

2.1.10 Samferdsel/øvrige infrastruktur

Berlevåg har kortbanelufthavn med tre daglige anløp på hverdagene. Berlevåg har to daglige hurtigruteanløp. Fylkesveg 890 forbinder Berlevåg med det øvrige vegnettet i landet. Stedet Berlevåg har fiberoptisk bredbåndsforbindelse, mens Kongsfjord har mobilt bredbånd. Vannforsyningen er tilstrekkelig for dagens forbruk.

2.2 Attraktive Berlevåg i 2030

Hvordan ønsker vi at Berlevåg kommune skal se ut i 2030?

Attraktive lokalsamfunn er forankret i nasjonale føringer og i regional planstrategi. Et attraktivt lokalsamfunn er et samfunn vi ønsker å bo i, besøke og drive næring i. Et attraktivt lokalsamfunn er et samfunn i vekst.

I arbeidet videre ønsker vi å bruke programteorien for attraktivitet, som er utviklet av Telemarksforskning. Denne teorien beskriver tre typer attraktivitet:

Type attraktivitet	Bedriftsattraktivitet	Besøksattraktivitet	Bostedsattraktivitet
Omdømme	Som sted å drive næring	Som sted å besøke	Som sted å bo og bygge
Areal	Næringsarealer	Areal til hytter	Bolig- og hyttetomter Boliger
Fasiliteter	Tilgang til forretningstjenester Tilgang til havneanlegg, bunkers, vann, landstrøm Kommunal service FOU – kompetanse	Turstier/besøksmål Tilrettelegging Kulturtilbud Idretts- og fritidstilbud	Kommunale tjenester Tilrettelegging Kulturtilbud Idretts- og fritidstilbud Infrastruktur, bl.a. samferdsel for reiser.

	Infrastruktur, bl.a. samferdsel for varetransport		
Identitet/kultur	Bedriftsnettverk- /samarbeid Innovasjonsklima Samarbeid kommune og næringsliv	Gjestfrihet Serviceholdning Samarbeid mellom besøksnæringene Utvikling av produkter	Lokal identitet Gjestfrihet Toleranse Samarbeids- og dugnadsånd Utviklingskultur
Samarbeid/-endringsvilje	Evne til å mobilisere, samarbeide og skape endringer		

Vi ønsker at:

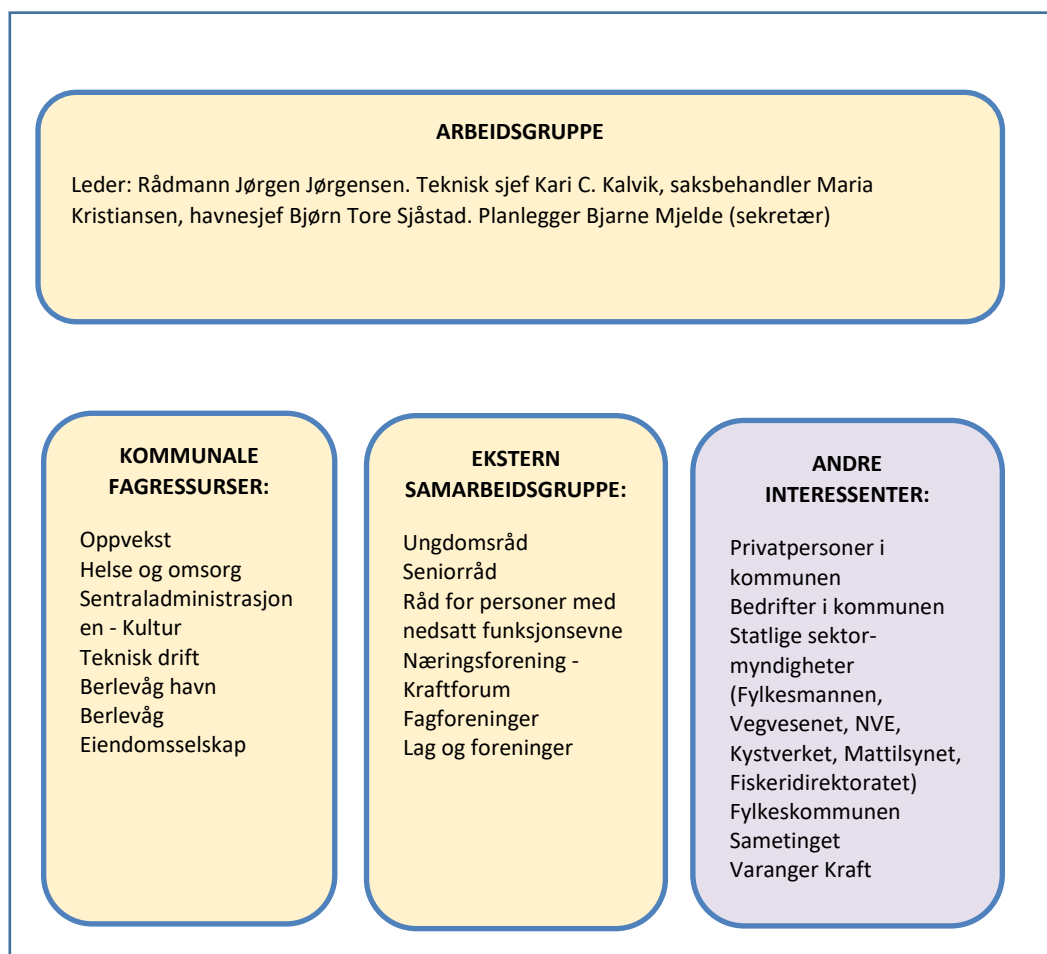
- Berlevåg skal være en attraktiv kommune å drive næring i.
- Berlevåg skal være en attraktiv kommune å besøke.
- Berlevåg skal være en attraktiv kommune å bo i.

I dette arbeidet ønsker vi å ha fire særlige fokusområder:

- **Barn og unge.** Fordi vi ønsker at alle får en trygg oppvekst med en god grunntidning, og at så mange som mulig bosetter seg i Berlevåg med kompetansen vi trenger.
- **Folkehelse.** Fordi god helse i alle livets faser gir det enkelte individ og grupper mulighet for ansvar, delaktighet, mestring og kontroll over eget liv og situasjon.
- **Tilgang på arbeidskraft:** Fordi det er små ungdomskull som skal ta over jobbene i samfunnet, og det er prosjekter som kan gi stor øking i arbeidsplasser hvis de blir realisert.
- **Næringsarealer:** Fordi tilgangen på næringsarealer har avgjørende betydning for utvikling og videreutvikling av kommunens næringsliv.

3. Planprosessen med frister og deltakere

Vi må beskrive hvordan vi skal gå fram, hvem som skal delta og når vi skal være ferdige. For å få en god samfunnsdel er det viktig med bred deltakelse. Figuren nedenfor viser hvordan vi tenker oss at det daglige arbeidet med samfunnsdelen skal organiseres.

3.1 Politisk organisering

Planprogrammet fastsettes av kommunestyret. Samfunnsdelen skal også vedtas av kommunestyret. Selve planarbeidet blir ledet av formannskapet. Aktuelle problemstillinger vil bli drøftet og vurdert av formannskapet. Vi legger også opp til rene temamøter i formannskapet. De andre politiske utvalgene i kommunen blir også involvert i arbeidet.

3.2 Administrativ organisering

Planarbeidet ledes av rådmannen, som har med seg en arbeidsgruppe på fire medlemmer. Denne gruppen har det overordnede ansvaret for helheten, strukturen og prosessen. I tillegg setter rådmannen ned temagrupper fra kommunale fagressurser og ekstern samarbeidsgruppe som vil jobbe med temaene under kapittel 2.2. Temagruppene.

3.3 Framdriftsplan

Aktivitet	Tidspunkt
Høring av planprogram	November - desember 2018
Fastsettelse av planprogram (kommunestyret)	Januar 2019
Planarbeid/utarbeidelse av planutkast	Januar – juni 2019

Høring av planforslag	August – september 2019
Vedtak av samfunnsdelen (kommunestyret)	Desember 2019

Se også kap. 4.5 om hvordan vi tenker oss at medvirkningen i planprosessen skal skje.

4. Opplegg for medvirkning

Alle skal kunne delta i planprosessen

Kommunen skal sørge for at alle som ønsker det, kan være med å påvirke hvordan samfunnsdelen skal være. Kommunen har et særlig ansvar for at grupper som ikke ellers kommer til orde, blir hørt.

4.1 Berørte statlige og regionale myndigheter

Før forslaget til planprogram ble skrevet, hadde kommunen dialog med statlige og regionale myndigheter gjennom regionalt planforum. Tilbakemeldingene derfra er brukt i dette dokumentet. Dialogen vil fortsette gjennom planprosessen.

4.2 Dialog med innbyggere, organisasjoner og næringsliv

Det er viktig å legge til rette for innspill og forslag på det overordnede temaet «Attraktive Berlevåg i 2030», se kap. 2.2.

4.3 Barn og unge

Barn og unge har rett til å bli hørt. I planarbeidet skal det legges spesielt til rette for dette. De skal etter hvert overta Berlevåg etter oss.

4.4 Innvandrere

Berlevåg kommune har etter hvert fått mange innvandrere, særlig arbeidsinnvandrere. Det er ofte vanskelig å få denne delen av befolkningen i tale, både på grunn av språk- og kulturforskjeller. Vi vil derfor legge spesielt til rette for dette.

4.5 Opplegg og prosess for medvirkning

Planfase	Når	Type medvirkning	Form	Deltakere
Høring av planprogram	Nov-des 2018	Formell høring i seks uker	Annonsering, presentasjon på nettsider mv.	Alle interesserte
		Presentasjon og dialog	Del av faste møter, eller egne møter	Rådene/gruppene i ekstern samarbeidsgruppe, kommunale fagressurser
Utarbeidelse av planutkast	Jan-juni 2019	Dialog med aktuelle grupper og aktører	Nettbaserte innspill på aktuelle tema	For alle
			Verksted: Hva er Attraktive Berlevåg?	Aktuelle grupper/råd/aktører.
	Mai 2019	Presentasjon og dialog	Regionalt planforum	Statlige og regionale myndigheter
Høring av planutkast	Aug-sept 2019	Formell høring i seks uker.	Annonsering, presentasjon på nettsider mv.	Alle interesserte

		Presentasjon og dialog	Del av faste møter, eller egne møter	Rådene/gruppene i ekstern samarbeidsgruppe, kommunale fagressurser
--	--	------------------------	--------------------------------------	--

Medvirkningsmetoder som kan benyttes:

- SWOT-analyser (styrker og svakheter, muligheter og trusler)
- Framtidsverksteder
- Idédugnader

5. Beskrivelse av hvilke alternativ som blir vurdert

Vi vil stoppe nedgangen, og starte en forsiktig vekst

Det er mulig å tenke seg mange måter Berlevåg kan utvikle seg fram til 2030. Hver av disse utviklingsløpene krever forskjellige typer prioriteringer.

Berlevåg kommune ønsker å planlegge ut fra at nedgangen i folketallet stopper opp, og går over i vekst. Men vi må i planarbeidet også vurdere hvordan vi skal håndtere situasjonen hvis utviklingen ikke blir slik. En «hva-hvis»-analyse. Eksempler:

- Hva hvis det ønskes etablert en stor hydrogenproduksjon i kommunen. Hva betyr det for næringsarealer, rekruttering av arbeidskraft, boligbygging, vann og avløp?
- Hva hvis Berlevåg lufthavn skal legges ned pga store strukturendringer i luftfarten? Hva betyr det for arbeidsplasser, bolyst, reisemønstre, befolkningsutvikling?

6. Behovet for utredninger og kartlegginger

Kunnskap er grunnlaget for gode prioriteringer

For å få et godt grunnlag for planarbeidet er det nødvendig å hente inn og systematisere kunnskap. En del kunnskap har vi allerede i kommunale handlingsplaner og kommunedelplaner. I tillegg til temaene under vil vi hente inn tilgjengelig statistikk på en del områder.

Tema	Kommentar
Overordnet ROS-analyse	Revisjon av dagens ROS-analyse.
Folketall og demografi	Hvordan framtidens folketall og aldersfordeling vil påvirke arbeidsliv og kommunal tjenesteyting.
Arealbehov for næringsutvikling/havneutvikling	Er dagens arealer tilstrekkelige? Hvis ikke, hvor kan vi utvide? Hvordan får vi til en god kobling mellom næringsarealer og nødvendig infrastruktur?
Arealbehov for boligutvikling	Er dagens arealer tilstrekkelige? Fortetting? Alternativer til eneboliger?
Klima	Hvilke utfordringer, og hvilke muligheter gir et endret klima.
Barn og unge	Hvilke tanker har ungdommen om Berlevåg.

**Vi skal ikke forutse
framtiden. Vi skal skape den!** ⁷